

BLÁLONGA

Molva dypterygia

Felags fiskastovnur

Gagnfiskur

Botnfiskur

Elsta aldursgreinaða blálonga undir Føroyum: 41 ár

Longsta mátaða blálonga undir Føroyum: 155 cm

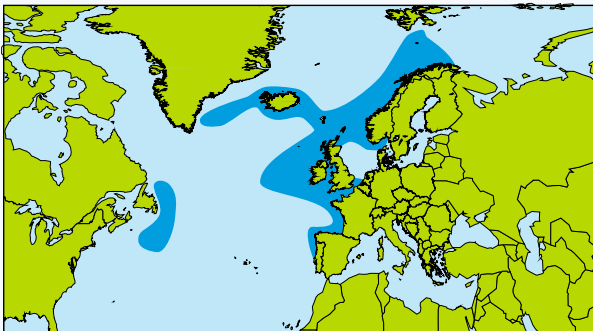

Lívfrøði

Óvist er, um blálongan undir Føroyum er ein sjálvstøðugur stovnur ella um samband er við leiðirnar rundan um okkum. Alt bendir á, at samband er millum blálonguna sunnanfyri, serliga vestan fyri bretsku oyggjarnar, og undir Føroyum. Í ICES verður blálonga við Føroyar viðgjørður sum partur av einum felags stovni. Blálonga verður lívfrøðiliga roknaður sum ein djúpvatnsfiskur, sum lond hava bundið seg til at fiska við serligum fyriverni.

Útbreiðsla

Blálonga er frá Finnmarkini og Svalbarði til Íslands, Grønlands og Nýfundlands. Undir Føroyum, í norðara Norðsjónum og Skagerrak. Hon er á Rockallbanka og Hattonbanka, vestan fyri Írland til Portugal (Mynd 1).

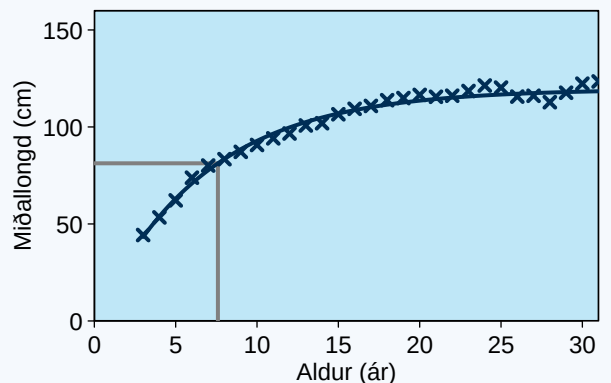
Mynd 1. Útbreiðsla av blálongu.

Við Føroyar er blálonga á hellingini bæði á Landgrunninum og við bankarnar vestanfyri.

Blálonga livir á størri dýpum enn longan, frá 130 m og niður á 1500 m dýpi. Er tó vanligast úr 300 m niður á 800 m.

Vøkstur

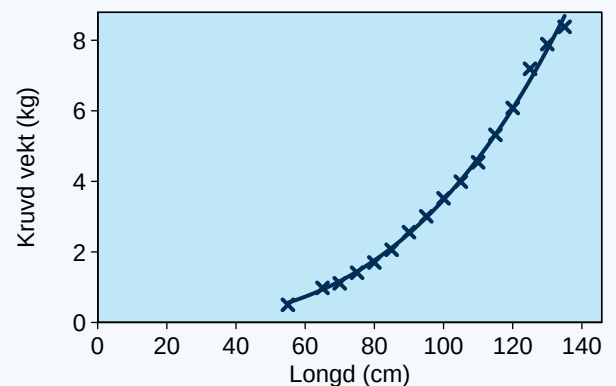
Blálonga veksur ikki serliga skjótt. Árligi vøksturin hjá blálongu er umleið 7 cm um árið til hon er kynsbúgvinn. Aftaná veksur hon umleið 2-3 cm um árið (Mynd 2). Ársgomul er blálongan einar 20 cm til longdar, 5 ára gomul er hon umleið 60 cm og ein 10 ára gomul

Mynd 2. Miðallongd móti aldri mátað á ymiskum túrum við Føroyar 1987-1999. Víst er, nær helvtin av blálongunum er búgvinn at gýta fyrstu ferð.

Mynd 3. Blálongunytrur.

Mynd 4. Longd móti vekt mátað frá landingum, árin 2015-2019.

blálonga er umleið 90 cm. Kvennfiskurin veksur skjótari enn kallfiskurin.

Aldurin hjá blálongu verður staðfestur við at telja árringar í nytrunum. Nytran á blálongu er lutfallsliga

stór (Mynd 3), og tí verður hon skorin áðrenn hon verður lisin fyri at síggja aldursringarnar betur. Royndir eru eisini gjørdar at lesa aldurin av heilari nytru. Blálongunyrtrur eru torførar at aldurslesa. Blálonga verður sjáldan eldri enn 25 ár.

Longd móti vekt fyri allar støddir av landaðari blálongu sæst í Mynd 4. Miðalvektin á 70 cm og 100 cm langari blálongu í krúvdari vekt var umleið 1,1 kg og 3,5 kg árin 2015-2019.

Kynsbúning

Í miðal gýtir helvtin av blálongunum fyrstu ferð umleið 8 ára gomul, og tá er hon um 81 cm til longdar (Mynd 2). Ein lítil partur av blálongunum verður kynsbúgvinn longu sum 5 ára gamal, men meginparturin gýtir tó ikki fyrr enn sum 9-10 ára gamal.

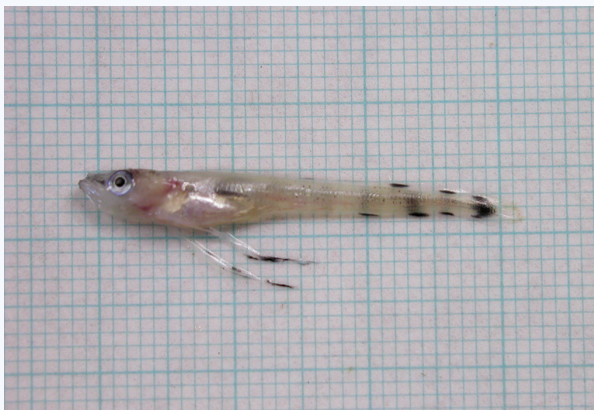
Gýting

Eftir fiskiskapinum at døma, leitar blálongan til gýtingarøkini í føroyskum sjógv í februar-apríl, og høvuðsgýtingin er í apríl-mai.

Gýtingarøki eru á 500-2000 m dýpi vestan- og sunnan fyri ryggin, ið gongur millum Skotland, Føroyar og Ísland, herundir eisini nær Føroyabanka, Ytrabanka og Ytstabanka, kanska serliga á umleið 1000 m dýpi. Gýting er eisini staðfest aðrastaðni, t.d. sunnan fyri Vestmannaoyggjarnar, á Reykjanesrygginum og á Hattonbanka.

Yngul og ungfiskur

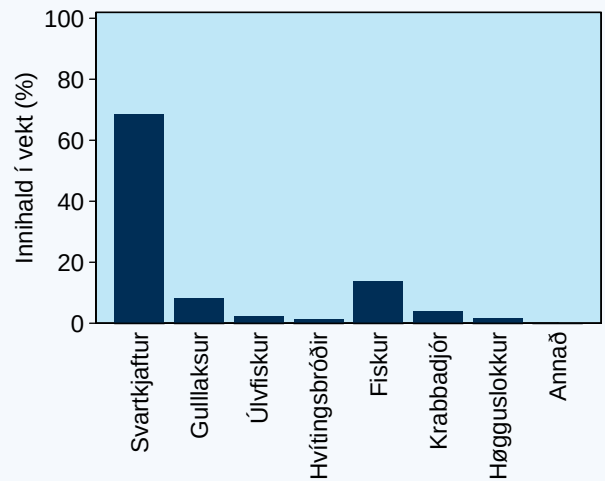
Eftir gýtingina flotna rognkornini og klekjast uppi í sjónum. **Larvur** og **yngul** (Mynd 5) eru eisini uppi í sjónum, men í august leitar yngulin niður á botn, helst á djúpum vatni.

Mynd 5. Blálonguyngul fingin við Magnusi Heinasyni á yngultúri síðst í juni, har trolað varð uppi í sjónum.

Ferðing

Lítil vitan er um ferðing hjá blálongu. Eftir veiðuni at døma, ferðast blálonga til og frá gýtingarøkjum.

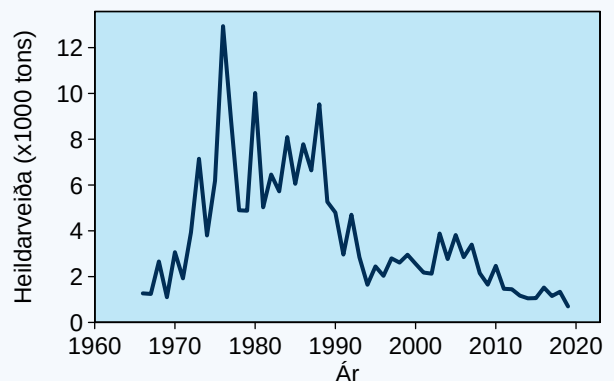
Mynd 6. Føðin í vekt í blálongumagum býtt í høvuðsbólkar árin 2014-2019.

Føði

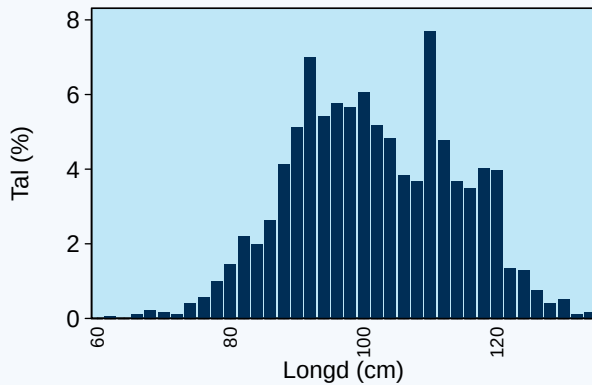
Føðin hjá blálongu er fyri tað mesta fiskur, serliga svartkjaftur, men eisini gulllaksur, úlvfiskur og hvítingsbróðir, ymisk krabbadjør og høgguslokkar. Tað er trupult at kanna føðina hjá blálongu; rættiliga ofta eru magarnir tómir og ofta er magin viðvendur, tá blálongan kemur upp á dekkið.

Veiða

Heildarveiðan av blálongu undir Føroyum síðani 1966 er víst á Mynd 7. Fyrstu árin vóru tað serliga týskir og franskir trolarar, ið fiskaðu blálonguna undir Føroyum, men frá seinnu helvt av sjeitiárunum komu føroyskir trolarar alt meiri við, og í áttatiárunum vóru tað føroyingar og fraklendingar, ið stóðu fyri tí mestu veiðuni. Parturin hjá fraklendingum er minkaður í stórum síðani seinast í áttatiárunum, og nú fiska føroyingar sjálvir meginpartin av blálonguni. Norsk línuskip fiska eisini nakað av blálongu. Íalt var útlenska veiðan eini 28% av heildarveiðuni í 2018. Miðalveiðan í árunum 1975-1988 var góð 7000 tons, og í 1976 vórðu næstan 13000 tons veidd. Síðan seinast í áttatiárunum er veiðan minkað nógv, og hevur verið millum 1000 og 4000 tons tey seinastu 20 árin. Veiðan av blálongu í 2018 var 1300 tons, so hon er enn rættiliga lág.

Mynd 7. Heildarveiðan av blálongu undir Føroyum 1966-2019 í rundari vekt.

Mynd 8. Longdarbýtið í blálonguveiðuni undir Føroyum í 2019. Longdirnar eru bólkaðar fyri hvørjar 2 cm, t.v.s. at bólkurin 70 cm eru blálongur, sum eru 70 og 71 cm.

Longdarbýtið í blálonguveiðuni undir Føroyum í 2019 er víst á Mynd 8. Meginparturin av blálonguni í veiðuni var yvir 80 cm. Hetta er stórt sæð kynsbúgvinn fiskur. Miðallongdin var umleið 100 cm.

Á landingarmiðstöðunum kring landið verður blálongan bólkað í 4 støddarbólkar, alt eftir vekt (Talva 1). Stødd 1 og 2 er meginparturin av veiðuni, og svarar tað til fisk, sum vigar meira enn 2,2 kg kruvd vekt og er eldri enn 7 ár.

Talva 1. Umrokningartalva út frá støddarbólkunum. Virðini byggja á tøl fyri árin 1998, 2000 og 2001. Aftasta kolonnan sigur, hvussu stórir partur av fiskinum í ymsu støddarbólkunum væntandi hevur gýtt minst einaferð.

	Kruvd vekt (kg)	Aldur (ár)	Longd (cm)	% Búgvinn
Stødd 1	3,5+	11-25+	98-118+	98-100%
Stødd 2	2,2-3,5	7-11	86-98	75-98%
Stødd 3	1,0-2,2	5-7	73-85	14-75%
Stødd 4	<1,0	4-5	58-65	0-14%

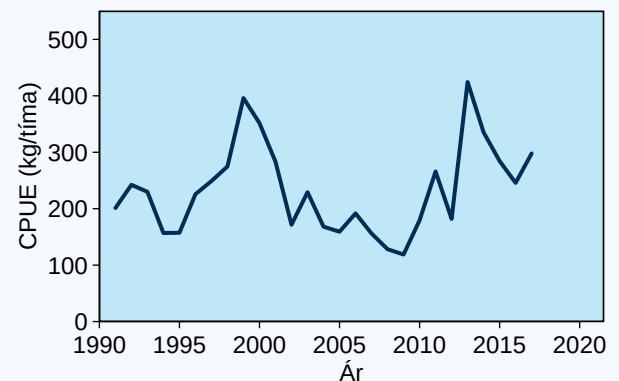
Stovnsmeting

Ein stovnsmeting verður gjørd fyri felagsstovnin av blálongu við Føroyar og blálonguni longur suðuri. Afturat stovnsmetingini kunnu tøl frá "veiðu upp á roynd" (cpue) nýtast til at geva eina ábending um, hvussu støðan er hjá stovninum í føroyskum øki. Fyri blálongu hava vit cpue-tøl frá føroyskum trolarum, sum beinleiðis royna eftir blálongu (hál, har veiðan av blálongu er størri enn 30% av samlaðari veiðu) (Mynd 9). Veiða upp á roynd fyri blálongu er oftast millum 150 og 250 kg/tíma. Veiðan var meira enn 250 kg/tíma í tíðarskeiðunum 1997-2001 og 2013-2015. Í 2017 var veiða upp á roynd 298 kg/tíma.

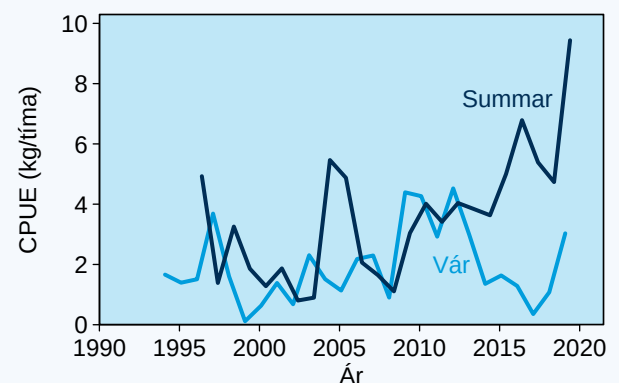
Tá Magnus Heinason ger yvirlitstrolingar á Landgrunninum, fær hann blálongu sum hjáveiðu. Nøgðin, hann fær, gevur eina ábending um nøgdina av blálongu, men havast skal í huga, at yvirlitstrolingar eru

á sjálvum Landgrunninum, meðan blálongan heldur til á hellingini, t.v.s. væl djúpri enn yvirlitstrolingarnar umfata. Veiða upp á roynd er rættiliga ymisk, men eingi tekin eru um minking (Mynd 10).

Í ICES verður blálonga við Føroyar (ICES øki 5.b) viðgjørd saman við blálonguni longur suðuri (ICES økjum 6 og 7). ICES mælir til, at árliga veiðan fyri 2019 og 2020 ikki skal vera meira enn ávikavist 11778 tons og 11150 tons. Ein stovnsmeting, sum í høvuðsheitum byggir á fronsk tøl (1995-2017), vísir, at fiskideyðatalið (veiðutrýstið) er minkað síðani 2001, og er nú minni enn F_{MSY} . Stovnsstøddin er vaksin síðani 2004. Tilgongdin hevur verið stöðug alt tíðarskeiðið.

Mynd 9. Veiða upp á roynd av blálongu hjá trolarum undir Føroyum (1991-2017).

Mynd 10. Veiða upp á roynd av blálongu hjá Magnusi Heinasyni á yvirlitstrolingunum á Landgrunninum um várið (1994-2019) og um summarið (1996-2019).

Keldur

ICES, 2019. WGDEEP 2019.

Magnusson, J. V., Bergstad, O. A., Hareide, N-R., Magnusson, J., and Reinert, J. 1997. Ling, blue ling and tusk of the Northeast Atlantic. Nordic Council of Ministers, TemaNord, 535. 64 pp.

Mouritsen, R. 2007. Fiskur undir Føroyum.

Jákupsstovu, S. H. í, 2004. Fiskiskapur við Føroyar í 100 ár. Úrdráttir úr hagtølum frá ICES.